

6/2015

Momentti

Sisältö

- LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS** • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 3 • Valtioneuvoston asetukset 4
• MIETINNÖT YM. 5 • OIKEUSTAPAUKSET • Korkein oikeus 5 • Korkein hallinto-oikeus 8
• KKO:N VALITUSLUVAT 15

➔ VAHVISTETUT LAIT

● Lain merilain 9 luvun 5 §:n muuttamisesta (872/2015)

HE 7/2015 vp
LiVM 2/2015 vp

Laki tuli voimaan 20.8.2015.

Merioikeudellisia vaateita koskevan vastuun rajoittamisesta tehdyn vuoden 1976 yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1996 pöytäkirjan muutokset koskevat laivanisännän vastuunrajoitus-oikeuteen liittyvien vastuumäärien korottamista. Muutoksilla vastuunrajoja korotetaan 51 prosentilla. Muutosten voimaansaattamiseksi vastuumääriä koskevaa merilain säännöstä muutetaan.

● **Maatalousyrittäjän työtapa-
turma- ja ammattitautilaki,
laki työntekijän eläkelain
muuttamisesta, laki yrittäjän
eläkelain muuttamisesta, laki
maatalousyrittäjän eläkelain
muuttamisesta, laki meri-
mieseläkelain muuttamisesta,
laki kunnallisen eläkelain
muuttamisesta, laki valtion
eläkelain muuttamisesta, laki
sairausvakuutuslain muutta-
misesta, laki kansaneläkelain
muuttamisesta, laki sairausva-
kuutuslain mukaisen omavas-
tuajan korvaamisesta maata-
lousyrittäjille annetun lain
muuttamisesta, laki työttö-
myysturvalain muuttamisesta,
laki eläkkeensaajan asumistu-
esta annetun lain 8 ja 14 §:n
muuttamisesta, laki aikuiskou-
lutustuesta annetun lain 7 ja
11 §:n muuttamisesta, laki
opintotukilain 6 §:n muuttami-
sesta, laki Kansaneläkelaitok-
sen kuntoutusetuuksista ja
kuntoutusrahaetuksista
annetun lain 13 §:n muuttami-
sesta, laki vammaisetuksista**

**annetun lain 9 ja 12 §:n muut-
tamisesta, laki takuueläk-
keestä annetun lain 9 §:n
muuttamisesta sekä laki työ-
terveyslaitoksen toiminnasta
ja rahoituksesta annetun lain
2a §:n muuttamisesta (873-
890/2015)**

HE 278/2014 vp
StVM 50/2014 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2016.

Uusi maatalousyrittäjän työtapa-
turma- ja ammattitautilaki vastaa
sisällöltään ja rakenteeltaan pitkäl-
ti työtapa- ja ammattitautilaki-
a. Uudistaminen liittyy työnteki-
jöitä ja muita yrittäjiä koskevan ta-
paturmavakuutus- ja ammattitau-
tilainsäädännön uudistamiseen.
Maatalousyrittäjien ja apurahan-
saajien työtapa- ja ammatti-
tautijärjestelmän perusrakentei-
siin, kuten järjestelmän rahoituk-
seen tai toimeenpanon järjestämi-
seen, ei tehdä muutoksia. Etuudet
ja niiden tasot pysyvät pääosin ny-
kyisellään.

● **Laki hallintolainkäyttölain
muuttamisesta, laki korkeim-
masta hallinto-oikeudesta
annetun lain 2 ja 6 §:n muutta-
misesta, laki hallintolain
muuttamisesta, laki uhkasak-
kolain 24 §:n muuttamisesta
sekä lait 174 muuhun lakiin
tehtävistä muutoksista (891-
1068/2015)**

HE 230/2014 vp
LaVM 26/2014 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2016.

Hallintolainkäyttölakiin, korkeim-
masta hallinto-oikeudesta annetu-
tuun lakiin, hallintolakiin ja uhka-
sakkolakiin sekä 174 muuhun la-
kiin tehdään muutoksia. Oikaisu-
vaatimus on nykyistä laajemmin
käytössä muutoksenhaun ensi vai-
heena, jolloin hallintotuomioistu-
meen saa valittaa vasta oikaisu-
vaatimukseen annetusta päätök-

sestä. Valituslupasääntelyn sovel-
tamisalaa laajennetaan uusiin asia-
ryhmiin muutoksenhaussa hallin-
to-oikeuden päätöksestä korkeim-
paan hallinto-oikeuteen.

● **Laki henkilötietojen käsitte-
lystä Rikosseuraamuslaitok-
sessa, laki vankeuslain muut-
tamisesta, laki tutkintavan-
keuslain muuttamisesta, laki
henkilötietojen käsittelystä
rajavartiolaikoksessa annetun
lain 22 §:n muuttamisesta
sekä laki henkilötietojen
käittelystä poliisitoimessa
annetun lain muuttamisesta
(1069-1073/2015)**

HE 292/2014 vp
LaVM 37/2014 vp

Lait tulevat voimaan 1.11.2015.

Lailla toteutetaan rikosseuraamus-
alan organisaatiouudistusten edel-
lyttämät muutokset viranomaisni-
missä ja eräissä käsitteissä. Lisäksi
tehdään rekistereiden sisältöä ja
käsittelyä koskevat muutokset, jot-
ka on havaittu aiheellisiksi alan
toiminnallisten muutosten vuoksi.
Tällaisia ovat esimerkiksi mahdol-
lisuus rekisteröidä toimitun valo-
kuva yksilöintitietoihin sekä tark-
karajaiset tietojen luovuttamisen ja
saamisen mahdollisuudet esimer-
kiksi tilanteissa, joissa Rikosseu-
raamuslaitoksen tulee laatia pitkä-
aikaisvankien vapauttamismenet-
telystä annetun lain nojalla arvio
henkilön väkivaltaisuuden riskistä
tai suunnitella ja toteuttaa tällaisen
riskin vähentämiseen tähtäväää
toimintaa.

● **Laki Ahvenanmaan itsehallin-
tolain 30 §:n muuttamisesta
(1084/2015)**

HE 217/2014 vp
PeVM 5/2014 vp

Laki tuli voimaan 1.9.2015.

Ahvenanmaan itsehallintolakia
muutetaan niin, että tehtävistä, jot-

ka ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat kunnille, huolehtii Ahvenanmaalla maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomaisen.

● **Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista, laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohteesta annetun lain muuttamisesta, laki rikoslain 17 luvun 6 §:n ja 6a §:n muuttamisesta, laki alkoholilain 60 §:n muuttamisesta, laki järjestyksenvalvojista annetun lain kumoamisesta, laki kokoontumislain 18 §:n ja 23 §:n muuttamisesta, laki ulkoilulain 22 §:n 1 momentin kumoamisesta, laki erityösopimuslain 13 luvun 18 §:n 3 momentin kumoamisesta, laki majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 5 §:n 2 momentin kumoamisesta, laki järjestyslain muuttamisesta, laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain 6a §:n muuttamisesta, laki poliisin hallinnosta annetun lain 15b §:n muuttamisesta, laki hätäkeskustoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 3 §:n muuttamisesta, laki palvelujen tarjoamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta ja laki turvallisuuspalveluselvityslain 21 §:n muuttamisesta (1085–1100/2015)**

*HE 22/2014 vp
HaVM 57/2014 vp*

Lait tulevat voimaan 1.1.2017.

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista käsittää vartijoita, järjestyksenvalvoja sekä turvasuojaajia koskevat säännökset. Laki sisältää myös säännökset turvallisuusalan elinkeinoluovasta. Lupa on yhteinen kaikille luvanvaraisiksi säädettyille yksityisen turvallisuusalan elinkeinoille. Vartijoiden ja järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia täsmennetään. Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia muutetaan siten, että poliisilaitokset voivat antaa toimeksiantannon laissa tarkoitettujen vartijan

tehtävien suorittamisesta myös turvallisuusalan elinkeinoluovan haltijalle erityisten tarkoin rajattujen edellytysten täytyessä.

● **Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta, laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta ja laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta (1111–1113/2015)**

*HE 307/2014 vp
SiVM 25/2014 vp*

Lait tulevat voimaan 1.8.2016.

Näyttötutkintojen järjestämisen laatua vahvistetaan säätämällä näyttötutkinnon järjestäjälle asetettavista edellytyksistä sekä näyttötutkinnon järjestäjän tehtävistä. Näyttötutkinnon järjestäjällä on oltava riittävät taloudelliset ja ammatilliset edellytykset näyttötutkintojen järjestämiseen sekä riittävä näyttötutkintojärjestelmän ja järjestämiensä tutkintojen asian- tuntemus. Tutkintotoimikuntien tehtäviä muutetaan siten, että niissä korostuvat laadunvarmistus ja näyttötutkintojen ja näyttötutkintojärjestelmän kehittäminen. Tutkintotoimikuntia avustaa niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamisessa Opetushallitukseen perustettava näyttötutkintosihteeristö. Näyttötutkintojärjestelmän työelämälaheisyyttä syvennetään myös säätämällä arvioinnista ja arvioijista. Arviointiin tyytymättömällä on mahdollisuus hakea oikaisua tutkintotoimikunnalta, joka voi tarvittaessa määrätä uuden arvioinnin.

➔ HALLITUKSEN ESITYKSET

● **Hallituksen esitys (HE 14/2015 vp) eduskunnalle laeiksi ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n ja tieliikennelain 105b §:n muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ajoneuvoliikennerekisteristä annettua lakia ja tieliikennelakia.

Muutoksilla pantaisiin uudelleen osittain täytäntöön liikenneturvalisuuteen liittyviä liikennerekisterimuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (CBE-direktiivi) velvoitteita. Euroopan unionin tuomioistuin mitätöi aiemman CBE-direktiivin väärän oikeusperustan vuoksi. Uuden direktiivin täytäntöönpano edellyttää ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain ja tieliikennelain viittausten tarkistamista siten, että viittaukset kohdistuvat uuteen direktiiviin. Samalla täytäntöönpanoa esitetään täydennettäväksi vähäisiltä osilta.

● **Hallituksen esitys (HE 15/2015 vp) eduskunnalle laiksi uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta**

Esityksen mukaan tuulivoimalan hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään edellyttäisi voimassa olevaa kiintiöpäätöstä. Kiintiöpäätös olisi voimassa enintään 1.11.2017 saakka. Merituulivoimalan kokeiluhanke, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea, hyväksyttäisiin kuitenkin syöttötariffijärjestelmään ilman kiintiöpäätöstä. Kiintiöpäätöstä koskevat hakemukset hylättäisiin, kun syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevien päätösten ja tehtyjen kiintiöpäätösten sekä kyseisen merituulivoimalan kokeiluhankkeen perusteella tuulivoimaloiden generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on ensimmäisen kerran ylittänyt syöttötariffijärjestelmään hyväksyttävän tuulivoimaloiden kokonaiskapasiteetin. Lisäksi esityksen mukaan sähkön tuottajalle säädetty velvollisuus tehdä ennakkoilmoitus päätöksestä rakentaa syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytykset täyttävä tuulivoimala, biokaasuvoimala tai puupolttoainevoimala kumottaisiin.

● **Hallituksen esitys (HE 16/2015 vp) eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi työeläkeuudistusta koskevat säädösmuutokset. Työeläkejärjestelmässä noudatettavaa alinta van-

huuseläkeikää ehdotetaan nostettavaksi asteittain vuonna 1955 syntyneistä alkaen. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sidottaisiin elinajanodotteen muutokseen siten, että eläkeajan ja työssäoloajan välinen suhde pysyisi samalla tasolla kuin se on vuonna 2025. Eläkettä ehdotetaan karttuvaksi koko työuran ajan 1,5 prosenttia vuodessa työntekijän kunakin vuonna saamien työansioiden perusteella. Eläkkeen karttuma laskettaisiin nykyistä suuremmista ansioista, koska työntekijän työeläkevakuutusmaksua ei enää vähennettäisi työansioista eläkettä laskettaessa. Osa-aikaeläke eläkemuotona lakkautettaisiin ja korvattaisiin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä. Uusi eläkemuoto työeläkejärjestelmässä olisi myös työuraeläke. Lisäksi esitykseen sisältyy useita eläkkeiden laskentaa koskevia säädösmuutoksia. Työeläkelaitosten mahdollisuutta sijoittaa osakkeisiin lisättäisiin nostamalla vastuuvetkään sisältyvän osaketuottosidonnaisen lisävaikutusvastuun osuus 20 prosenttiin vastuuvetelasta. Työeläkkeiden rahoitusta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin ehdotettujen muutosten vuoksi myös muilta osin. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2017.

➔ VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

- **Valtioneuvoston asetus ope- tus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen väliaikaisesta muuttamisesta (1078/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.9.2015 ja on voimassa 31.12.2019 saakka.

Asetukseen lisätään väliaikaisesti uusi 28a §, jossa säädetään Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhluvuoden merkkihankkeen, Helsingin kaupungin keskustakirjaston perustamishanke, valtionavustuksen hakemisesta ja maksamisesta vuosina 2015–2019.

- **Valtioneuvoston asetus pohjoismaiden keskeisestä oikeusavusta tiedoksiannon**

toimittamisessa ja todiste- lussa annetun asetuksen 6 ja 7 §:n muuttamisesta (1079/2015)

Asetus tulee voimaan 1.10.2015.

Asetuksella muutetaan oikeusapu- pyyntöön liitettävien asiakirjojen kääntämistä sekä tiedoksiannosta perittäviä maksuja koskevia säännöksiä vastaamaan sanamuodoltaan ja rakenteeltaan kansainvälisestä oikeusavusta sekä tuomioi- den tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoi- keuden alalla annetussa laissa (426/2015) vastaavia säännöksiä. Säännösten sisältöä ei muuteta.

- **Valtioneuvoston asetus rike- sakkorikkomuksista ja valtio- neuvoston asetus päiväsakon rahamäärästä annetun asetuk- sen 7 §:n muuttamisesta (1081 ja 1082/2015)**

Asetukset tulivat voimaan 1.9.2015.

Rikesakon rahamäärät korotetaan kaksinkertaisiksi. 115 euron rike- sako korotetaan kuitenkin vain lain sallimaan enimmäismäärään eli 200 euroon. Asetus rikesakko- rikkomuksista (610/1999) kumotaan antamalla uusi valtioneuvos- ton asetus, joka vastaa muutoin pääosin voimassa olevaa asetusta. Päiväsakon rahamäärästä annetun asetuksen (609/1999) säännös sa- kon vähimmästä kokonaisraha- määrästä muutetaan vastamaan ri- kesakkojen uusia rahamääriä.

- **Valtioneuvoston asetus räjä- heiden valmistuksen, käsitte- lyn ja varastoinnin turvalli- suusvaatimuksista (1101/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.9.2015.

Asetuksessa on säännökset, joilla tarkennetaan vaarallisten kemi- kaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa säädettyjä räjähteiden valmistusta, käsittelyä ja varastointia koskevia turvallisuusvaatimuksia. Asetuk- sella toimeenpannaan myös uu- dessa vaarallisista aineista aiheu- tuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetussa direktiivissä räjähteiden valmistuslaitosten ja varastojen sijoitukselle annettuja vaatimuksia.

- **Valtioneuvoston asetus met- sästysasetuksen 13 §:n kumo- amisesta (1105/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.9.2015.

Metsästysasetuksen 13 §:ssä sääde- tään karhun metsästyksen liitty- vistä rajoituksista. Asetuksen 13 §:n sisältö on siirretty metsäs- tyslain 33 §:n 2 momenttiin lailla 583/2015. Metsästyslain muutos on tullut voimaan 1.8.2015. Turha- na päällekkäisenä sääntelynä met- sästysasetuksen 13 § kumotaan.

- **Valtioneuvoston asetus lää- keiden varastoinnista annetun valtioneuvoston ase- tuksen 2 ja 3 §:n muuttami- sesta (1106/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.9.2015.

Asetuksella tehdään muutoksia, joilla yksinkertaistetaan säännök- siä ja joustavoitetaan varastointi- velvoitteen toteuttamista. Varas- tointivelvoite on mahdollista toteuttaa toisella saman potilasryh- män hoitoon tarkoitettulla lääke- valmistella taikka muilla kuin Suomessa myynnissä olevilla lää- kevalmistepakkauksilla. Terveys- denhuollon toimintayksiköille an- netaan mahdollisuus hakea vapau- tusta varastointivelvoitteesta sil- loin kun varastointivelvoite on vä- häinen tai muutoin tarpeeton eikä huoltovarmuus vaarannu.

- **Valtioneuvoston asetus tuuli- voimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.9.2015.

Asetuksella säädetään tuulivoima- loiden melutason ohjearvot ulkona vallitsevalle melulle. Lisäksi sää- detään ne alueet, joilla ohjearvoja sovelletaan. Ohjearvot säädetään tuulivoimaloiden melusta aiheu- tuvien terveyshaittojen sekä tuuli- voimaloiden melusta aiheutuvan merkittävän muun ympäristön pi- laantumisen ehkäisemiseksi. Oh- jearvoja sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukai- ssa maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa, lupamenettelyissä ja valvonnassa, sekä ympäristön- suojelulain (527/2014) mukaisessa lupamenettelyssä ja valvonnassa. Pysyväälle asutukselle ja loma-asu- tukselle, hoitolaitoksille sekä lei-

rintäalueille säädetään päivä- ja yöajalle erilaiset ohjearvot (45 dB/40 dB). Oppilaitoksille sekä asetuksen määritelmän mukaisille virkistysalueille säädetään vain päiväajan ohjearvo (45 dB). Kansallispuistoille säädetään päivä- ja yöajalle sama ohjearvo (40 dB/40 dB). Asetus annetaan ääniympäristön laatua koskevaan ympäristön suojelulain 142 §:ään sisältyvän valtuussäännöksen nojalla. Asetuksessa säädettävät ohjearvot ovat valtuussäännöksen tarkoittamia ympäristölaatuavoitteita.

● **Valtioneuvoston asetus julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta (1109/2015)**

Asetus tuli voimaan 15.9.2015.

Asetuksella säädetään turvallisuusverkkolakia (10/2015) tarkentavasti turvallisuusverkon palveluista, palvelutuottajien tehtävistä, laittilojen käytöstä, turvallisuusverkon palvelujen korkean varautumisen ja turvallisuuden vaatimuksista, vaatimusten täyttymisen toteamisesta sekä palvelujen hyväksymisestä käyttöön otettavaksi. Lisäksi asetuksella säädetään käyttäjän tietojärjestelmän tai tieto- ja viestintätekniikan järjestelmän liittämisen vaatimuksista, liittämisen hyväksymisestä sekä turvallisuusverkkotoiminnan neuvottelukunnan tehtävistä.

● **Valtioneuvoston asetus alle 18-vuotiaana vahinkoa kärsineen ansiotulon määrän vahvistamisesta (1115/2015)**

Asetus tuli voimaan 7.9.2015.

Asetuksessa vahvistetaan tulonsaajien keskimääräisiin ansiotuloihin perustuva euromäärä, jota voidaan käyttää vahinkoa kärsineen oletettuna ansiotulona määrättäessä ansionmenetykskorvausta vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2b §:n nojalla. Asetuksen mukaan ansiotuloa voidaan käyttää ansionmenetykskorvauksen perustana, kun henkilövahingon johdosta pysyvästi ja täydellisesti työkykynsä menettänyt ei ollut vahingon tapahtuessa täyttänyt 18 vuotta.

➔ **MIETINNÖT YM.**

● **Selvityshenkilöryhmä luovutti 14.8.2015 ehdotuksensa siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, itsehallintoalueiden perustaminen ja aluehallintouudistus voidaan toteuttaa ja sovittaa yhteen mahdollisimman sujuvasti.**

Ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen teettivät sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö. Selvityksessä todetaan, että kuntaa suuremmat itsehallintoalueet tulisi perustaa niin, että alueiden väestöpohja, sote-infrastruktuuri ja taloudellinen kantokyky riittävät kattavien sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen nyt ja tulevaisuudessa. Selvityshenkilöiden mielestä muodostettavien itsehallintoalueiden sopiva määrä olisi 9–12. Ensisijainen vaihtoehto palveluiden rahoittajaksi olisi valtio. Kunnilla ei olisi rahoitusvastuuta lukuun ottamatta mahdollista siirtymäajan järjestelyä. Lisäksi selvityksessä ehdotetaan, että työtä koordinoimaan palkattaisiin projektinjohtaja, joka olisi ministeriöiden yhteinen ja nauttisi hallituksen luottamusta. Selvitys on osoitteessa http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126795/URN_ISBN_978-952-00-3600-3.pdf?sequence=1.

● **Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi 25.8.2015 Metsäalan strategisen ohjelman loppuraportin.**

Metsäalan strateginen ohjelma oli yksi viime hallituskauden kärkihankkeista. Loppuraportissa todetaan, että ohjelma saavutti hyvin tavoitteitaan ja tarjoaa myös eväitä uudelle hallitukselle. Raportin mukaan kotimaisen aines- ja energia-puun käyttö on noussut tavoitelulle ennätystasolle 65 miljoonaan kuutiometriin vuodessa. Metsäteollisuuden viennin arvo nousi 11,2 miljardiin euroon, vaikka matkaa tavoitteeksi asetettuun 13 miljardiin euroon vielä onkin. Loppuraportti on osoitteessa <http://www.tem.fi/ajankohtaisia/julkaisut/>

[metsasta_kohti_biotalous_edellakavijyytta.98033.xhtmll](#).

● **Sosiaali- ja terveysministeriön asettama selvityshenkilö Kari Nieminen luovutti 27.8.2015 raporttinsa synnytyssairaaloiden asiakastytyväisyydestä.**

Raportin mukaan pieni synnytys-sairaala ei johda vastasyntyneen tai synnyttäjän näkökulmasta parempiin laadullisiin tuloksiin tai tyytyväisyyteen kuin iso toimintayksikkö. Raportissa todetaan, ettei pienten synnytys-sairaaloiden lopettaminen lisää merkittävästi matkalla sairaalaan synnyttävien määrää. Selvityshenkilön mukaan riittävää ja osaavaa henkilökuntaa ei ole koko maassa saatavilla niin, että nykyinen synnytys-sairaala-verkosto voitaisiin säilyttää. Raportti on osoitteessa <http://www.julkari.fi/handle/10024/126814>.

● **Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijaryhmä luovutti 26.8.2015 raporttinsa perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehulalle.**

Ryhmä pohti raportissaan Suomen ikäystävällisyyttä. Raportin mukaan ikäsyrintä on uhka hyvälle vanhuudelle. Työryhmän mielestä ikäsyrintän karsiminen hyödyttäisi kaikenikäisiä, koska se lisää ikäryhmien yhteistoimintaa ja parantaisi ikäihmisten aktiivisuutta ja toimintakykyä. Raportti on osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/1408010/Kokeneet+ja+viisaat+raportti.pdf/110cc96d-7312-424f-b39c-029da6f8d6c0>.

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2015:47

Yhteisomistus – Yhteisomistussuhteen purkaminen – Uskottu mies – Uskotun miehen tehtävät Oikeudenkäyntikulut

A ja B omistivat yhteisesti asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet. Asunnossa asui B:n äiti C, jolla oli isännöitsijätodistuksen mukaan elinikäinen vastikkeeton hallintaoikeus asuntoon. A oli kiis-

tosta törkeänä. Kysymys myös rangaistuksen mittaamisesta.

RL 36 luku 1 § 1 mom
RL 36 luku 2 § 1 mom
RL 6 luku 3 §
RL 6 luku 4 §

KKO:2015:53

Liikennevakuutus – Vakuutuksesta korvattava vahinko Vahingonkorvaus – Syy-yhteys Tieliikenne

K oli törmännyt kuljettamallaan moottoriajoneuvolla moottoritiellä valopylvääseen siten, että pylväs oli kaatunut osin vastaan tulevien ajokaistalle. PS oli kuljettamallaan autolla törmännyt tiellä olleeseen pylvääseen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein syy-yhteys törmäysten välillä ei ollut katkennut. MS:llä oli auton omistajana oikeus korvaukseen K:n liikennevakuutuksesta.

LiikVakL 1 § 1 mom
LiikVakL 8 §
TLL 23 §

KKO:2015:54

Rahanpesu Menettämisseuraamus – Rahanpesun kohteena olleen omaisuuden menettäminen Rikosoikeuden ajallinen ulottuvuus – Lievemman lain periaate

A oli tuomittu veropetoksella saatuu hyötyyn kohdistuneesta rahanpesusta. Rahanpesun kohteena olleen A:n paritalo-osuuden (puolet kiinteistöä ja hallinnanjakosopimuksen mukainen oikeus asuntoon ja maapohjaan) ei katsottu olevan rikoslain 32 luvun 12 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla laadultaan sopivaa tuomittavaksi veropetoksella loukatulle vahingonkorvauksena. Sen vuoksi omaisuus tuomittiin menetetyksi valtiolle. Kysymys myös lievemmän lain periaatteesta.

RL 3 luku 2 §
RL 32 luku 12 § 3 mom

KKO:2015:55

Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittelevä hovioikeudessa – Asianosaisen kuuleminen – Poissaolo oikeudesta vastaajana – Tutkimatta jättäminen

Laillinen este – Laillisesta esteestä ilmoittaminen

Rikosasian vastaaja A, joka oli valittaessaan käräjäoikeuden tuomiosta vaatinut muun muassa eräiden syytteiden hylkäämistä, oli oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 28 §:n mukaisesti kutsuttu hovioikeuden pääkäsittelevään henkilökohtaisesti uhalla, että valitus hänen poissa ollessaan jätetään sillensä. A ei ollut saapunut pääkäsittelevään, jolloin hovioikeus oli jättänyt hänen valituksensa sillensä niiden syytekohtien osalta, joita hän oli vaatinut hylättäväksi. Kysymys siitä, oliko A voinut mainitun luvun 22 §:ssä tarkoitettulla tavalla ilmoittaa hovioikeudelle ajoissa laillisesta esteestään.

OK 26 luku 22 §
OK 26 luku 28 §

KKO:2015:56

Lapsikaappaus

Yhteishuoltajuudessa olleiden lasten äiti, jonka luona lapset asuivat, vei lapset noin kaksi viikkoa kestäneelle kesälomamatkalle Sveitsiin aikana, jolloin lasten isällä oli oikeus tavata lapsiaan ja pitää heitä luonaan.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että lasten äiti ei ollut menettelyllään syyllistynyt lapsikaappaukseen.

RL 25 luku 5 §
RL 25 luku 5a §

KKO:2015:57

Vahingonkorvaus – Kanavointi – Korvausvastuun jakaantuminen – Virkamiehen korvausvastuu Oikeudenkäyntikulut Oikeudenkäyntimenettely Muutoksenhaku

Käräjäoikeus oli tuominnut virkamiehen virkasalaisuuden rikkomisesta ja velvoittanut hänet ja valtion yhteisvastuullisesti suorittamaan asianomistajalle korvausta kärsimyksestä ja oikeudenkäyntikulusta. Tuomiolauselman mukaan korvaukset saatiin periä virkamieheltä, jos niitä ei saatu perittyä valtiolta. Valtio valitti korvausten osalta hovioikeuteen. Hovioikeus alensi korvausten määrää myös virkamiehen osalta todeten, että korvaukset saadaan periä vir-

kamieheltä vain, jos niitä ei saada perittyä valtiolta. Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta ja korvausvastuiden kanavoinnista. Ks. KKO:1988:43

VahL 4 luku 1 § 1 mom ja 2 mom
VahL 4 luku 2 § 1 mom
VahL 6 luku 2 §
OK 21 luku 9 § 1 mom

KKO:2015:58

Kiinteistön kauppa – Laatuvirhe – Kaupan purkaminen Maakaari

A oli vuonna 2011 tehdyllä kaupakirjalla ostanut kiinteistön, jolla sijajsi vuonna 1955 rakennettu asuinrakennus. Rakennuksen alapohjassa ja pesutiloissa oli havaittu kaupan jälkeen kosteudesta aiheutuneita vaurioita, jotka oli korjattava ilman aiheetonta viivytystä. Virheiden korjauskustannukset olivat suuruusluokaltaan merkitävät ja olennaisesti suuremmat verrattuna siihen, mitä A oli voinut kauppaa tehtäessä otaksua joutuvansa maksamaan rakennuksen korjauskuluina. Ottaen huomioon myös suuriin korjauskustannuksiin liittyvät epävarmuustekijät kiinteistön virhettä oli pidettävä olennaisena. Kauppa purettiin A:n vaatimuksesta.

MK 2 luku 17 § 1 mom 5 kohta
MK 2 luku 17 § 2 mom

KKO:2015:59

Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenkäyntiväite – Oikeusvoima – Tutkimatta jättäminen Hakemusasia – Väliintulo – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus Holhoustoimi – Edunvalvojan määrääminen Isyys – Isyyden kumoaminen

Maistraatti oli vaatinut käräjäoikeudessa, että alaikäiselle lapselle määrätään edunvalvojan sijainen edustamaan lasta isyyden selvittämistä ja mahdollista kumoamista koskevissa oikeustoimissa. Käräjäoikeudessa asiaan osallisena kuuluu mies, joka piti itseään lapsen biologisena isänä, oli yhtynyt maistraatin hakemukseen. Käräjäoikeus oli hylännyt hakemuksen, ja mies oli hakenut yksin muutosta käräjäoikeuden päätökseen. Kysymys siitä, oliko miehellä itsenäinen muutoksenhakuoikeus.

Kysymys myös siitä, sitoiko miehen muutoksenhakuoikeudesta annettu prosessuaalinen ratkaisu tuomioistuinta, kun asia jutun palauttamisen jälkeen tuli uudelleen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

L holhoustoimesta 11 §
L holhoustoimesta 29 § 3 mom
L holhoustoimesta 72 § 1 mom
L holhoustoimesta 72 § 2 mom
L holhoustoimesta 80 §
OK 18 luku 8 §
OK 18 luku 10 § 2 mom
IhmisoikeusSop 8 art

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2015:109

Viranomaisen valitusoikeus – Mielenterveysasia – Tahdosta riippumaton sairaalahoito – Sairaala – Lääkäri – Sairaalan ylilääkäri – Julkinen etu

Sairaalan psykiatrisesta hoidosta vastaava apulaisylilääkäri oli mielenterveyslain 8 ja 12 §:n nojalla määrännyt A:n psykiatrista sairaalahoitoa jatkettavaksi. Päätöksen perustelujen mukaan mielenterveyslain 8 §:n edellytykset täyttyvät, koska tutkittu oli mielisairas ja mielisairautensa vuoksi hoidon tarpeessa siten, että hoitoon toimitamatta jättäminen pahentaisi olennaisesti hänen mielisairauttaan ja muut mielenterveyspalvelut eivät sovellu käytettäväksi ja ovat riittämättömiä.

Hallinto-oikeus ei ollut vahvistanut sille mielenterveyslain 12 §:n 1 momentin nojalla alistettua apulaisylilääkärin hoitoonmääräämis-päätöstä, koska asiakirjoista ei ilmennyt, että A:n olisi ennen apulaisylilääkärin päätöksen tekemistä todettu olevan mielisairas, vaikka hänellä asiakirjojen mukaan oli epäilty olevan psykoosisairaus.

Sairaala ja sairaalan ylilääkäri valittivat hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Koska mielenterveyslaissa ei ole erikseen säädetty viranomaisen tai muun julkista etua valvovan tahon oikeudesta valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä, asiassa oli hallintolainkäyttölain

6 §:n 2 momentin yleissäännöksen pohjalta arvioitava, oliko sairaalan tai sen ylilääkärin valitusoikeus tarpeen näiden valvottavana olevan julkisen edun vuoksi.

Sairaalan psykiatrisesta hoidosta vastaavan ylilääkärin tehtävä päättää tahdosta riippumatta annettavasta hoidosta sisälsi hallintolainkäyttölain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettun julkisen edun valvontatehtävän piirteitä. Korkein hallinto-oikeus kiinnitti huomiota siihen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sairaalalla tai ylilääkärillä ei kuitenkaan ollut katsottu olevan valitusoikeutta, eikä lainsäätäjällä ollut erikseen arvioinut valitusoikeuden tarvetta. Korkein hallinto-oikeus kiinnitti edelleen huomiota siihen, että mielenterveyslain perusteella potilas oli hallinto-oikeuden päätöksestä huolimatta mahdollista määrätä uudelleen psykiatriseen sairaalahoitoon tahdostaan riippumatta, jos hänen ajankohtaisen terveydentilansa todetaan edellyttävän tällaista hoitoa. Valitusoikeus ei esillä olevassa asiassa ollut tarpeen sairaalan ja ylilääkärin valvottavana olevan julkisen edun vuoksi. Valittajilla ei ollut valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Hallintolainkäyttölaki 6 § 2 momentti

KHO:2015:110

Saamelaiskäräjät – Vaalilautakunnan asettaminen – Hallintovalitus – Hallintoasiassa annettu päätös – Päätöksen valituskelpoisuus

Saamelaiskäräjien päätöstä, jolla oli asetettu vaalilautakunta saamelaiskäräjien vaaleja varten, ei ollut pidettävä hallintolainkäyttölaissa tarkoitettuna hallintoasiassa tehtynä päätöksenä, johon sai hakea valittamatta muutosta. Tämän vuoksi valitus oli jätettävä tutkimatta.

Saamelaiskäräjälaki 14 §, 20 § 3 momentti ja 41 §
Hallintolainkäyttölaki 4 § ja 5 § 1 momentti

KHO:2015:111

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Luovuttamispäätös – Rikossyytteisiin vastaaminen – Yhdysvallat – Kohtuuton ran-

gaistus – Palautuskielto – Euroopan ihmisoikeussopimus

A oli hakenut Suomesta kansainvälistä suojelua suhteessa kotimaahansa Yhdysvaltoihin. Yhdysvallat oli tehnyt A:sta Suomen valtiolle luovuttamispyynnön, koska A oli päätetty asettaa siellä syytteeseen alaikäiseen kohdistuneista seksuaalirikoksista. Kansainvälisen suojelun tarpeen perusteeksi A oli esittänyt, ettei hän Yhdysvalloissa voisi saada oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja hänet voitaisiin tuomita kohtuuttomaan rangaistukseen teoista, joihin hän ei ollut syyllistynyt. Lisäksi A oli vedonnut epäinhimillisiin vankilaolosuhteisiin sekä seksuaalirikollisiin kohdistuvaan syrjintään. Maahanmuuttovirasto oli hylännyt hakemuksen. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen Maahanmuuttoviraston päätöksestä.

Hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen oikeusministeriö oli korkeimman oikeuden lausunnon perusteella tehnyt päätöksen A:n luovuttamisesta Yhdysvaltoihin. Kansainvälisen suojelun edellytyksiä korkeimmassa hallinto-oikeudessa arvioitaessa tuli ottaa tosiseikkana huomioon luovuttamispäätöksestä johtuvan luovuttamisen vaikutukset erityisesti ehdottoman palautuskiellon kannalta.

A:lle ei asiassa esitetyn selvityksen perusteella niistä teoista, joista häntä vastaan oli odotettavissa syytteet Yhdysvalloissa, voinut seurata sellaista rangaistusta, joka olisi vastoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa lausuttuja kieltoja sellaisina kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin oli niitä tulkinnut. Luovuttamisen edellytykset oli tutkittu ja ratkaistu oikeusministeriön korkeimman oikeuden lausunnon perusteella tekemässä luovuttamispäätöksessä. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen kansainvälistä suojelua koskevalta osalta. Vaikka käännytämispäätös kumottiin ulkomaalaislain perusteella, tuolla ratkaisulla ei otettu kantaa oikeusministeriön tekemään luovuttamispäätökseen eikä siihen liittyviin toimiin.

Euroopan ihmisoikeussopimus 3 artikla
Yhdistyneiden kansakuntien 28.7.1951 tehty yleissopimus (Geneven pakolaissopimus)

Ulkomaalaislaki 87 § 1 momentti, 87a § 1 ja 2 momentti, 87b § 1 ja 3 momentti ja 88 § 1 momentti Ks. EIT 7.7.1989 Soering v. Yhdistynyt kuningaskunta, EIT 9.7.2013 (suuri jaosto) Vinter ja muut v. Yhdistynyt kuningaskunta, EIT 4.9.2014 Trabelsi v. Belgia

KHO:2015:112

Ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle – Postitoiminta – Kirjelähetykset – Sopimusasiakkaiden postilähetysten jakelu – Postitoimilupa – Lupaehdot – Olennaiset vaatimukset – Yleispalvelu – Yleispalvelun piiriin kuulumaton postipalvelu – Toimitusehdot – Lähetysten jakelukerrat – Osoitteenmuutos- ja jakelukeskeytyspalvelu – Lähetysten merkitseminen – Lähetysten keräilypisteet

Valtioneuvosto oli myöntänyt valittajayhtiölle toimiluvan sopimusasiakkaille suunnattuun kirjelähetystä koskevaan postitoimintaan. Toimilupaan oli asetettu lupaehdot, joita oli perusteltu palvelujen laadun, saatavuuden tai tehokkuuden turvaamisella. Kyseiset lupaehdot koskivat postipalvelun toimitusehtoja, lähetysten jakelukertoja, osoitteenmuutos- ja jakelukeskeytyspalvelua, lähetysten merkitsemistä sekä keräilypisteitä lähetysten palauttamista ja noutamista varten.

Valittajayhtiön mukaan sille myönnetty toimilupa koski postidirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yleispalvelun piiriin kuulumattomia palveluja. Näin sen harjoittamalta postitoiminnalta ei voida edellyttää yksittäistä toimilupaa ja toimilupaan voidaan asettaa lupaehdot vain postidirektiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen olennaisten vaatimusten noudattamisen takaamiseksi.

Korkein hallinto-oikeus päätti esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan SEUT 267 artiklassa tarkoitettua ennakkoratkaisupyyntöä:

1) Onko postidirektiivin 97/67/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiiveillä 2002/39/EY ja 2008/6/EY, 9 artiklaa tulkittaessa sopimusasiakkaiden postilähetysten jakelua pidettävä mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yleispalvelun piiriin kuulumattomana palveluna vai 2 kohdassa

tarkoitettuna yleispalvelun piiriin kuuluvana palveluna tilanteessa, jossa postiyrittäjä sopii asiakkaidensa kanssa postilähetysten jakelun ehdoista ja laskuttaa erikseen sovitun maksun asiakkailta?

2) Jos edellä tarkoitettu sopimusasiakkaiden postilähetysten jakelu on yleispalvelun piiriin kuulumaton palvelu, onko 9 artiklan 1 kohtaa ja 2 artiklan 14 kohtaa tulkittava siten, että tällaisten postipalvelujen tarjoamisen edellytykseksi voidaan pääasiassa kaltaisissa olosuhteissa asettaa postilaissa säädetyn mukainen yksittäinen toimilupa?

3) Jos edellä tarkoitettu sopimusasiakkaiden postilähetysten jakelu on yleispalvelun piiriin kuulumaton palvelu, onko 9 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseisiä palveluja koskevassa toimiluvassa voidaan asettaa lupaehdot ainoastaan postidirektiivin 2 artiklan 19 kohdassa tarkoitettujen olennaisten vaatimusten noudattamisen takaamiseksi ja ettei direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja palvelujen laatua, saatavuutta ja tehokkuutta koskevia lupaehdot voidaan asettaa kyseisiä palveluja koskeviin toimilupiin?

4) Jos edellä tarkoitettuihin sopimusasiakkaiden postilähetysten jakelua koskeviin toimilupiin voidaan asettaa lupaehdot ainoastaan olennaisten vaatimusten noudattamisen takaamiseksi, voidaanko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia lupaehdot postipalvelun toimitusehdoista, lähetysten jakelukeroista, osoitteenmuutos- ja jakelukeskeytyspalvelusta, lähetysten merkitsemisestä sekä keräilypisteistä pitää 2 artiklan 19 kohdassa tarkoitettujen olennaisten vaatimusten mukaisina ja 9 artiklan 1 kohdan tarkoittamalla tavalla tarpeellisina olennaisten vaatimusten noudattamisen takaamiseksi?

Postilaki (415/2011) 3 §, 4 §, 9 § ja 15 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/67/EY yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä sellaisena kuin se on muutettuna direktiiveillä 2002/39/EY ja 2008/6/EY (postidirektiivi) 2 artikla 13, 14 ja 19 kohta, 3 artikla 1 ja 4 kohta ja 9 artikla

KHO:2015:113

Ulkomaalaisasia – Työntekijän oleskelulupa – Turkin tasavallan ja Euroopan talousyhteisön välinen assosiaatiosopimus – Assosiaationeuvoston päätös 1/80 – 13 artikla – Standstill-lauseke – Säännönmukainen oleskelu ja työskentely

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt turvapaikanhakijana Suomeen saapuneen Turkin kansalainen A:n työntekijän oleskelulupaa koskevan hakemuksen muun ohella ulkomaalaislain 36 §:n 2 momentin nojalla. Hallinto-oikeus oli hylännyt valituksen Maahanmuuttoviraston päätöksestä.

A vetosi valituksessaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa siihen, että Turkin tasavallan ja Euroopan talousyhteisön välinen assosiaatiosopimus ja sen nojalla annetun assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 13 artiklan niin sanottu standstill-lauseke olivat esteenä ulkomaalaislain 36 §:n 2 momentin soveltamiselle. A:n mukaan maahantulosäännösten kiertämistä koskevat säännökset muodostivat standstill-lausekkeen tarkoittaman uuden rajoituksen turkkilaisten työntekijöiden työhön pääsulle.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 13 artiklan standstill-lausekkeen tarkoittama säännönmukainen oleskelu ja työskentely edellytti vakiintunutta ja varmaa asemaa jäsenvaltion työmarkkinoilla ja tämän perusteella riidatonta oleskeluoikeutta. Turkin kansalaisen työskentelyä sellaisen väliaikaisen oleskeluluvan perusteella, joka oli voimassa vain hänen odottaessaan lopullista päätöstä oleskeluoikeudesta, ei voitu luonnehtia lausekkeen tarkoittamaksi säännönmukaiseksi oleskeluksi ja työskentelyksi.

A oli saapunut Suomeen ilman etukäteen hankittua maahantulo- ja oleskelulupaa. Turvapaikanhakijana hänellä oli oikeus jäädä Suomeen odottamaan turvapaikkahakemuksensa käsittelyä ja tänä aikana työskennellä ulkomaalaislain 81 §:n mukaisesti. Vaikka A:n oleskelua ja työskentelyä Suomessa hänen odottaessaan päätöstä oleskeluoikeutta koskevaan hakemuksiensa, ei voitu Suomeen lainsä-

dännön nojalla pitää laittomana, ei oleskelu ja työskentely tuona aikana ollut kuitenkin assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 13 artiklan tarkoittamalla tavalla säännönmukaista. Asiassa ei siten ollut sovellettava 13 artiklaa eikä näin ollen tullut myöskään arviotavaksi, sisälsivätkö A:n oleskelulupa-asiassa sovelletut säännökset mainitun standstill-lausekkeen tarkoittamia turkkilaisen työntekijän työhön pääsyä koskevia uusia rajoituksia. Mainitun standstill-lausekkeen sinänsä kiistaton välitön oikeusvaikutus oli siten vailla oikeudellista merkitystä tämän asian arvioinnissa.

Turkin tasavallan ja Euroopan talousyhteisön 12.9.1963 Ankarassa allekirjoittama assosiaatiosopimus, vahvistettu yhteisön puolelta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY (EYVL 1964, 217, s. 3685, edellä tarkoitettu assosiaatiosopimus) 2 artikla 1 kohta, 6 artikla ja 8 artikla Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisestä assosiaatiosta tehdyllä sopimuksella perustetun assosiaationeuvoston 19.9.1980 assosiaation kehittämisestä tekemän päätöksen N:o 1/80 13 artikla Ulkomaalaislaki (301/2004) 70 §, 72 § 1, 2 ja 4 momentti ja 75 § Ulkomaalaislaki (358/2007) 36 § 1 ja 2 momentti Ulkomaalaislaki (549/2010) 81 § 2 momentti Ks. EUT 7.11.2013 tuomio asiassa C-225/12 (C. Demir ECLI:EU:C:2013:725) Äänestys 5–1–1 Vrt. KHO 2014:62 ja KHO 2014:63

KHO:2015:115

Kuntalaki – Kunnallisvalitus – Uusi valitusperuste – Valitusperusteen esittäminen valitusajan kuluessa – Valitusperusteen tutkiminen – Koeaikapurku – Kunnallinen viranhaltija – Päätöksen perustelevminen

Peruskoulun opettajan A:n virkasuhde oli purettu koeaikana kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 8 §:n 3 momentin nojalla.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana muun ohessa, oliko A esittänyt vastaselityksessään sellaisen uuden valitusperusteen, joka tuli jättää hallinto-oikeudessa kuntalain (365/1995) 90 §:n 3 momentin no-

jalla tutkimatta liian myöhään tehtynä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asiassa oli kysymys virkasuhteen purkamisesta koeaikana, jossa viranhaltijan oikeussuojakeinona oli kunnallisvalitus. Kunnallisvalituksessa valittajan tulee esittää valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Valittaja oli valituksessaan hallinto-oikeudelle nostanut esille hallintolain perusteluja koskevat vaatimukset. Hän oli myös liittännyt valitukseensa asiassa tekemänsä oikaisuvaatimuksen ja uudistanut siinä esittämänsä. Kun otettiin huomioon valituksessa esitetyt valitusperusteet kokonaisuudessaan, valittajan ei voitu katsoa esittäneen vasta vastaselityksessä sellaista uutta päätöksen perustelevmisen liittyvää valitusperustetta, joka hallinto-oikeuden olisi tullut jättää tutkimatta.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen siltä osin kuin hallinto-oikeus oli jättänyt A:n päätöksen perustelevmista koskevan valitusperusteen tutkimatta ja asiaa hallinto-oikeuteen palauttamatta tutki A:n hallinto-oikeuteen tekemän valituksen myös tällä perusteella tehtynä. Valitus hylättiin.

Kuntalaki (365/1995) 90 ja 93 §
Laki kunnallisesta viranhaltijasta 8 § 1 ja 3 momentti
Hallintolaki 45 §
Ks. myös KHO 2014:103

KHO:2015:119

Pysäköintivirhemaksu – Pysäköintialue – Yksityisalue – Ajoneuvon säilyttäminen ja varastointi – Tosiasiallinen käyttö liikenteessä – Liikennekäytöstä poistettu – Katsastamaton ajoneuvo – Tie

Yksityisomistuksessa olevalla pysäköintialueeksi liikennemerkillä 521 osoitetulla yleiseen liikenteeseen käytetyllä pysäköintialueella olleiden kahden ajoneuvon, jotka oli poistettu liikennekäytöstä ja joiden määräaikaikatsastukset olivat toimittamatta, katsottiin olleen tieliikennelain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettavaksi tieksi katsottavalla alueella säilytetyjä tai varastoituja ajoneuvoja, joita ei tosiasiallisesti käytetty liikenteessä. Ajoneuvojen pysäköinnistä voitiin määrätä pysäköintivirhemaksu.

Laki pysäköinninvalvonnasta 1 § 1 momentti ja 3 § 2 momentti Tieliikennelaki 2 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 15 kohta, 28 § 2 momentti Tieliikenneasetus 19 § liikenne-merkki 521

KHO:2015:126

Valtiontuki – Esteellisyys – Yleislausekejäävi – Osakekauppa – Osakaslainojen muuttaminen sijoitukseksi – Lunastuslauseke – Jäsenyys yhtiön hallituksessa – Muu erityinen syy – Arviokirja

Juankosken kaupunginhallitus oli päättänyt omistamiensa, muun ohella kaukolämpötoiminnan alalla toimivan osakeyhtiön, osakkeiden myynnistä toiselle osakeyhtiölle yhteishintaan 13 200 euroa. Samana päivänä kaupunginhallitus oli päättänyt hyväksyä Juankosken kaupungin ensin mainitulle osakeyhtiölle myönnettyjen osakaslainojen muuttamisen sijoitukseksi yhtiön sijoitettuun vapaaseen omaan pääomaan. Hallinto-oikeus kumosi kaupunginhallituksen päätökset sillä perusteella, että nämä päätökset olivat syntyneet sekä kaupunginjohtajan yleislausekejääviin perustuvan esteellisyyden että unionin valtiontukea koskevien määräysten noudattamatta jättämisen vuoksi kuntalaissa tarkoitettulla tavalla virheellisessä järjestyksessä.

Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen. Kaupunginjohtaja oli toiminut 4.4.2011 asti sen osakeyhtiön hallituksessa, jonka osakkeiden myynnistä oli kysymys. Kaupunginhallituksen päätökset on tehty 8.8.2011 ja 10.10.2011. Päätökset, jotka koskivat yhtiön osakkeiden myyntiä ja yhtiölle myönnettyjen lainojen järjestelyä olivat merkittäviä sekä yhtiön taloudellisen tilanteen että kaupungin kannalta. Luottamus kaupunginjohtajan toimintaan kaupunginhallituksen yhtiötä koskevassa päätöksenteossa oli hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla vaarantunut. Kaupunginjohtaja oli ollut kuntalain (365/1995) 52 §:n 2 momentin perusteella esteellinen osallistumaan päätöksen valmisteluun kaupunginhallituksessa.

Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen myös siltä osin kuin kaupunginhallituksen päätösten kumoaminen oli perustunut valtioneuvoston päätösten noudattamatta jättämiseen.

Kun kaupunginhallituksen päätöksiä tehtäessä ei ollut luotettavasti selvitetty mainittujen määräysten ja säännösten soveltuvuutta toimenpiteisiin ja kun päätelmää valtioneuvoston määräysten ja säännösten soveltumattomuudesta ei ollut tehtävissä myöskään asiaa hallintolainkäytön järjestyksessä käsiteltäessä, kysymyksessä olevat valituksenalaiset päätökset olivat syntyneet kuntalain (365/1995) 90 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla virheellisessä järjestyksessä. Valtioneuvoston arvioinnista lausutut seikat huomioon ottaen ja kun otettiin huomioon SEUT 108 artiklan 3 kohdan säännöksistä seuraavan valtioneuvoston ennakkollinen luonne, ei kaupunginhallituksen vasta korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittämää ja yli puoli-toista vuotta toimenpiteitä koskevan päätöksenteon jälkeen laadittua selvitystä osakeyhtiön arvosta voitu pitää sillä tavoin riittävänä selvityksenä yhtiön arvosta, että sen perusteella olisi voitu luotettavalla tavalla todeta, että SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu taloudellista hyötyä koskeva valtioneuvoston arvio olisi ollut pois-suljettavissa.

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 107 artikla 1 kohta ja 108 artikla 3 kohta
Kuntalaki (365/1995) 1 § 3 momentti, 52 § 2 momentti ja 90 § 2 momentin 1 kohta
Hallintolaki 28 § 1 momentti 5 ja 7 kohta

Ympäristöasiat

KHO:2015:116

Kunnallisasia – Maankäyttö ja rakentaminen – Kunnanvaltuusto – Asemakaavaehdotuksen hylkääminen – Valituskelpoisuus – Valitusoikeus

Kunta, Metsähallitus ja wpd Finland Oy olivat tehneet maankäyttö- ja rakentamissopimuksen, jonka mukaan kunta käynnisti asemakaavahankkeen, joka mahdollisesti 10–15 tuulivoima-

lan rakentamisen Metsähallituksen hallinnassa olevalle valtiomaalle. Sopimuksen mukaan yhtiö vastasi asemakaavan laatimisesta aiheutuneista kustannuksista. Kunta oli hyväksynyt yhtiön valitsemansa konsultin kaavan laatijaksi. Metsähallitus oli sittemmin siirtänyt maankäyttö- ja rakennuslain perusteella yhtiölle. Kunnanvaltuuston päätös, jolla se oli jättänyt hyväksymättä yhtiön valitsemansa konsultin laatiman asemakaavan sisälsi valituskelpoisen päätöksen. Yhtiöllä oli asianomaisen valitusoikeus päätöksestä.

Kuntalaki (365/1995) 90 § (1375/2007) 1 momentti, 91 § ja 92 §
Maankäyttö- ja rakennuslaki 188 § 1 momentti

KHO:2015:117

Ympäristölupa – Eläinsuoja – Turkistarha – Lupaharkinta – Sijoituspaikka – Hajuhaitta – Etäisyys häiriintyviin kohteisiin – Ympäristönsuojeluohje – Varovaisuusperiaate – Kohtuuton rasitus

Turkistarhalle oli myönnetty vuonna 1987 sijoituspaikkalupa 540 siitosnaarasketulle. Viime vuosina toimintaa ei ollut harjoitettu ympärivuotisesti. Alle 400 metrin etäisyydellä turkistarhasta oli useita asuinrakennuksia. Lähin asuinrakennus sijaitsi 220 metrin etäisyydelle turkistarhasta. Ympäristölupahakemuksen mukaan toimintaa oli tarkoitus laajentaa niin, että tarhassa olisi 1 557 siitosnaaraskettua pentueineen eli yhteensä enintään 10 899 kettua. Varjotaloja olisi 40 ja niiden yhteenlaskettu pituus olisi 3 200 metriä. Ympäristöluvan edellytyksiä arvioitaessa hakemuksessa tarkoitettu toiminta oli rinnastettava uuteen toimintaan.

Turkistarhauksen luonne huomioon ottaen siitä aiheutuvien hajun ja muiden ympäristöhaittojen hallitsemiseen ja ehkäisemiseen on rajoitetut mahdollisuudet. Turkistarhan sijoittaminen riittävän etäälle mahdollisista häiriintyvistä kohteista on siten keskeinen keino näiden haittojen ehkäisemiseen. Etäisyyden riittävyttä arvioitaessa voidaan suuntaa antavana tulokinta-apuna käyttää muiden eläinsuojien sijoittamista varten laadittuja etäisyysohjeita. Tältä osin on kuitenkin otettava huomioon, että

turkistarhoilla mahdollisuudet hajupäästöjen hallintaan ja lannan hajun ominaisuudet ovat erilaiset kuin niillä eläinsuojilla, joita ohjeet koskevat. Kaikissa tilanteissa lupaharkinnan tulee kuitenkin perustua yksittäistapauksessa ilmeneviin seikkoihin ja olosuhteisiin.

Kysymyksessä olevan turkistarhan läheisyydessä oli useita asuinrakennuksia. Etäisyydet turkistarha-alueelta asuinrakennuksiin olivat suhteellisen lyhyitä. Asuinrakennukset myös sijaitsivat hajun leviämissuuntaan nähden ongelmallisesti. Asuinrakennukset ja turkistarha olivat saman peltoalueen reunoilla. Ympäristössä havaittavaa hajua on vaikea ennakoita. Selvää kuitenkin oli, että hajuhaitan ja myös muiden ympäristöhaittojen esiintymisen todennäköisyys tulisi kasvamaan tarhan koon suurentuessa, vaikka turkistarhan vanhan osan uusimisella sinänsä voitiinkin parantaa ympäristönsuojelua olemassa olevasta. Alueen olosuhteet huomioon esimerkiksi hajun esiintymistiheys tulisi joka tapauksessa ennalta arvioiden lisääntymään merkittävästi asuinrakennusten läheisyydessä aikaisempaan sijoituspaikkaluvan mukaiseen tilanteeseen verrattuna. Vaikka hakemuksessa tarkoitettua toimintaa harjoitettaisiin näissä oloissa parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja alan parhaita käytäntöjä noudattaen, toiminnasta aiheutuvia hajun ja muita ympäristöhaittoja ei ollut toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen mahdollista riittävästi ehkäistä lupamääräyksillä.

Toiminnan sijoittamisessa alueelle ei ollut noudatettu ympäristönsuojelulain asettamia vaatimuksia ja toiminnasta saattoi aiheutua varovaisuusperiaatekin huomioon ottaen naapureille ja lähistöllä asuville kohtuutonta rasi-tusta. Edellytyksiä haetun luvan myöntämiseen ei ollut.

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 4 § 1 momentti 2 kohta, 6 §, 42 § 1 momentti 5 kohta ja 42 § 2 momentti
Laki eräistä naapurussuhteista 17 §
Ks. ja vrt. KHO:2015:118

KHO:2015:118

Ympäristölupa – Eläinsuoja – Turkistarha – Lupaharkinta –

Sijoituspaikka – Hajuhaitta – Etäisyys häiriintyviin kohteisiin – Ympäristösuojeluohje – Koh- tuuton rasisus

Turkistarhalle oli myönnetty vuonna 1985 sijoituspaikkalupa 714 siitosnaaraketulle. Varjotalojen yhteenlaskettu pituus oli 1 321 metriä. Toiminnan harjoittaminen oli keskeytynyt vuonna 2007. Turkistarhan läheisyydessä oli 220, 240 ja 270 metrin etäisyydellä asuinrakennuksia. Kunnan ympäristösuojeluviranomainen oli myöntänyt ympäristöluvan uudelle toiminnanharjoittajalle toiminnan jatkamiseen siten, että tarhassa sai olla enintään 447 siitosnaarakettua poikasineen. Ketut tarhattiin edellisen toiminnanharjoittajan hakijalle luovuttamissa 24 varjotaloissa ja lisäksi rakennettavissa neljässä varjotalossa. Varjotalojen yhteenlaskettu pituus olisi yhteensä 1 158 metriä.

Turkistarhauksen luonne huomioon ottaen siitä aiheutuvien haju- ja muiden ympäristöhaittojen hallitsemiseen ja ehkäisemiseen on rajoitetut mahdollisuudet. Turkistarhan sijoittaminen riittävän etäälle mahdollisista häiriintyvistä kohteista on siten keskeinen keino näiden haittojen ehkäisemiseen. Etäisyyden riittävyttä arvioitaessa voidaan suuntaa antavana tulkinta-apuna käyttää muiden eläin- suojien sijoittamista varten laadit- tuja etäisyysohjeita. Tältä osin on kuitenkin otettava huomioon, että turkistarhoilla mahdollisuudet hajupäästöjen hallintaan ja lannan hajun ominaisuudet ovat erilaiset kuin niillä eläinsuojilla, joita ohjeet koskevat. Kaikissa tilanteissa lupaharkinnan tulee kuitenkin perus- taa yksittäistapauksessa ilmene- viin seikkoihin ja olosuhteisiin.

Arvioitaessa sitä, aiheutuiko kysymyksessä olevasta toiminnasta naapureille ja lähistöllä asuville kohtuutonta rasisusta, oli otettava huomioon, että alueella oli jo kauan saanut luvallisesti harjoittaa turkistarhausta. Asiassa saadun selvityksen mukaan tarhaus oli alkanut ennen kuin naapurit olivat asettuneet alueelle. Turkistarhaus oli alueella voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mu- kaista toimintaa. Näissä oloissa ympäristön asukkaille ei ollut voinut syntyä perusteltuja odotuksia siitä, että vuonna 2007 keskeyty-

nyttä turkistarhausta ei jatketta- viksi. Kun lisäksi otettiin huo- mioon, että ympäristöluvan nojalla sallittu turkistarhaus oli tarhattavi- en eläinten määrä huomioon otta- en vähäisempää kuin paikalla tois- taiseksi voimassa olevan sijoitus- paikkaluvan nojalla harjoitettu toi- minta, toiminnasta ei voitu katsoa aiheutuvan aikaisempaan tilantee- seen verrattuna lisääntyvää rasi- tusta. Kun myös otettiin huomioon lupahakemuksessa esitetyt ympä- ristösuojelutoimet ja lupamäärä- ykset, toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat hajuhaitat ja muut ympäristöhaitat olivat riittävästi eh- käistävissä toiminnan huolellisella hoidolla.

Hakemuksessa tarkoitettun toi- minnan sijoittamisessa alueelle ei näissä oloissa ollut ympäristön- suojelulain 42 §:n 2 momentista ja 6 §:stä johtuvaa estettä.

Ympäristösuojelulaki (86/2000) 6 §, 41 § 1 momentti, 42 § 1 momen- ti 5 kohta ja 42 § 2 momentti
Laki eräistä naapuruussuhteista 17 §
Ks. ja vrt. KHO:2015:117

KHO:2015:124

Ympäristölupa – Luonnonsuojelu – Erityisesti suojeltava laji – Rauhoitettu laji – Maakotka – Turvetuotanto – Tahallinen häi- ritseminen – Erityinen luonnon- olosuhde

Hakemuksen mukaan turvetuo- tantoalue sijoittui 0,9–2,0 kilomet- rin etäisyydelle luonnonsuojelu- lain 47 §:n mukaan erityisesti suo- jellun maakotkan kolmesta pesä- puusta. Kyseessä oleva maakotka- reviiiri kuului Suomen eteläisim- piin. Pesien aluetta ei ollut määri- teltä luonnonsuojelulain 47 §:n 3 momentin perusteella erityisesti suojeltavan lajin tärkeäksi esiinty- mispaikaksi.

Pesäpuiden muodostamaa alue- kokonaisuutta pidettiin maakot- kan elinkierron ja lisääntymisen kannalta tärkeänä luonnonsuojelu- lain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna alueena. Hakemuksen mukaisesta turvetuotannosta aiheutui häiriötä ihmisen liikkumi- sen ja toiminnan päästöjen, kuten melun, valon ja pölyn vuoksi. Tuo- tannosta aiheutuvan kokonaishäi- riön arvioitiin johtavan lajin häviä- miseen alueelta. Toimintaa oli tä- män vuoksi pidettävä luonnon-

suojelulain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa kiellettyä rauhoitetun lajin tahallisenä häiritsemisenä. Ympäristölupahakemus oli ympä- ristösuojelulain 41 §:n 3 momen- tin nojalla tullut hylättyä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei kyseiseen maakotkan reviiiriin kuuluvaan alueeseen tullut kuiten- kaan soveltaa ympäristösuojelu- lain 42 §:n 1 momentin 4 kohtaa, jonka mukaan toiminnasta ei saa- nut aiheutua erityisten luonnon- olosuhteiden huonontumista.

Maakotkan reviiiriä ja pesäpuiden muodostamaa kokonaisuutta ei pi- detty sellaisenaan säännöksessä tarkoitettuna erityisinä luonnon- olosuhteina.

Äänestys 7–2

Ympäristösuojelulaki (86/2000) 41 § 3 momentti, 42 §:n 1 momentin 4 kohta

Luonnonsuojelulaki 5a §, 38 § 1 momentti, 39 § 1 momentti 3 koh- ta ja 2 momentti, 47 § 1–3 momentti, 48 § 1–3 momentti, 49 § 2 ja 3 mo- mentti

Luonnonsuojeluasetus 19 § ja liite 4 Euroopan parlamentin ja neuvos- ton direktiivi 2009/147/EY luon- nonvaraisten lintujen suojelusta (kodifioitu toisinto, lintudirektiivi) 4 artikla 1 ja 4 kohta, 5 artikla d koh- ta ja liite I, 9 artikla
Ks. KHO 2013:74, 2014:176 ja 2015:3

KHO:2015:127

Kalastuslaki – Kalastusopas – Lupa järjestää kalastusmatkailu- tilaisuuksia – Alueellisia kalas- tusrajoituksia koskeva lupaehto – Luvan muuttaminen – Viran- omaisen toimivalta – Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskus oli päätöksellään 18.10.2012 myöntänyt A Oy:lle ka- lastuslain (286/1982) 8a §:n mu- kaisen luvan kalastusmatkailuti- laisuuksien järjestämiseen päätök- sessä mainituilla toimialueeseensa kuuluvilla kalastusalueilla. Lupa oli voimassa 18.10.2017 saakka. Päätöksen ehtojen mukaan lupa ei koskenut alueita, joille jo myytiin kalastusopaslupia. Luvan saajan velvollisuus oli ottaa näistä alueis- ta selvää ja noudattaa niihin liitty- viä rajoituksia. Päätöksen mukaan ELY-keskus voi tarvittaessa antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä lu- van käytöstä.

Kalastuslain 8 a §:ssä säädetyn menettelyn tarkoituksena on kalastusmatkailun toimintaedellytysten turvaaminen. Pykälän perustelujen mukaan kalastusmatkailupalveluja tarjottaessa tarvittavien lupien saanti oli ollut vaikeaa erityisesti merialueella, missä vesialueiden omistus on jakaantunut lukuisiin pieniin yksiköihin ja mainituille palveluille on toisaalta paljon kysyntää. Tärkeää palvelujen tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta on, että palveluntarjoajalla on käytettävissään kyllin laaja yhtenäinen alue.

Jotta kalastuslain 8 a §:n tarkoitus saavutetaan, kalastusmatkailupalvelujen tarjoajan tulisi pykälän mukaista lupaa ELY-keskukselta hakiessaan voida välttyä vastaavien lupien hakemiselta lisäksi muilta tahoilta. ELY-keskuksen asiassa antaman lupapäätöksen mukaan näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan luvan saajan oli vielä selvitettävä alueet, jotka oli rajattu luvan ulkopuolelle, hankkiakseen erikseen niitä varten tarvitsemansa kalastusopasluvut.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että rajoitusta, jonka mukaan lupa ei ollut voimassa alueella, jolla jo myydään kalastusopaslupia, ei ollut pidettävä kalastuslain 8 a §:n 2 momentin mukaisena. ELY-keskus oli ylittänyt kalastuslain 8 a §:ään perustuvan toimivaltansa tehdessään edellä mainitun rajauksen ja asettaessaan siihen liittyvät edellä mainitut velvoitteet. ELY-keskuksella ei myöskään ollut lakiin perustuvaa toimivaltaa mainitun pykälän perusteella määrätä päätöksessään tarkoitettulla tavalla avoimesti myöntämänsä luvan muuttamisesta luvan voimassa ollessa.

Korkein hallinto-oikeus A Oy:n valituksesta kumosi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ja ELY-keskuksen päätökset edellä mainituilta osiltaan.

Kalastuslaki (286/1982) 8 a §
Ks. myös kalastuslaki (379/2015) 18 §

KHO:2015:128

Maa-aineslaki – Luvan myöntämisen edellytykset – Erikoisen luonnonesiintymä – Luonnon merkittävät kauneusarvot – Suomen Akatemian harjututkimus – Katselmus

Suunniteltu ottamisalue sijaitsi soistuneen alueen läpi kulkevan

noin 1,6 kilometrin mittaisen kapean harjun eteläpäässä, josta oli aiemmin otettu vähäisessä määrin soraa. Harju oli Suomen Akatemian harjututkimuksessa luokiteltu arvoluokkaan IV kuuluvaksi geologisesti ja maisemallisesti jokseenkin merkittäväksi paikallisesti arvokkaaksi harjualueeksi. Harjun sijainti oli melko syrjäinen, sen matalampi eteläosa ei ollut kaukomaisemasta erityisesti erottuva eikä sieltä avautunut laajaa näköalaa ympäristöön. Näin ollen ottamissuunnitelman mukaisesta maa-aineksen ottamisesta ei aiheutunut ottamisalueella tai sieltä ulospäin näkyviä sellaisia merkittäviä maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja maisemallisia vaikutuksia, jotka muodostaisivat esteen luvan myöntämiselle.

Asiakirjojen ja katselmushavaintojen perusteella harjuselänne oli kuitenkin, aiemmin tapahtuneesta ottamistoiminnasta huolimatta, pitkä ja kapea, matalan eteläosan ja jyrkemmän ja korkeamman pohjoisosan muodostama edustava ja yhtenäinen harjumuodostuma, joka edusti maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja oli lainkohdassa tarkoitettu erikoinen luonnonesiintymä. Vaikka nyt suunniteltu maa-ainesten ottamisalue ei ulottunut harjun arvokkaimpiin osiin, aiottu soranotto toiminta olisi kuitenkin aiheuttanut sanotussa lainkohdassa tarkoitettuja luonteeltaan peruuttamattomia seurauksia edellä kuvattuun kokonaisuuteen. Tämän vuoksi maa-aineslupahakemus oli hylättävä.

Maa-aineslaki 3 § 1 momentti 1 ja 2 kohta, 6 § 1 momentti
Ks. myös KHO 2015:129.

KHO:2015:129

Maa-aineslupa – Luvan myöntämisen edellytykset – Maakunta-kaava – Kaavamääräykset – Kaavamerkintä – Soranotto – Harjualue – Kaunis maisemakuva – Luonnon merkittävät kauneusarvot

Hallinto-oikeus oli ELY-keskuksen valituksesta kumonnut kunnan maa-aineslupaviranomaisen myöntämän luvan soran ja hiekan ottamiseen 5,8 hehtaarin ottamisalueelta. Ottamisalue sijaitsi noin kaksi kilometriä leveällä luode-kaakko-suun-

taisella harjujaksolla, joka oli pinnanmuodoiltaan matalaprofiilista. Alue ei ollut muusta maisemasta selvästi erottuva eikä alueelta ollut laajaa näköalaa ympäristöön. Ottamisalue sijaitsi keskellä laajaa mäntyvaltaista kangasmetsäaluetta. Ottamissuunnitelman mukaisesta ottamisesta ei aiheutunut ottamisalueella tai sieltä ulospäin näkyviä merkittäviä maisemallisia vaikutuksia. Ottamisalue ei edustanut luvan myöntämisen esteenä olevaa maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kaunista maisemankuvaa saman pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja luonnon merkittäviä kauneusarvoja eikä se muodostanut erikoista luonnonesiintymää. Maakuntakaavan arvokkaan harjualueen rajauksella (ge/2) ei ollut välitöntä oikeudellista merkitystä. Koska estettä luvan myöntämiselle ei ollut, hallinto-oikeuden päätös oli kumottava ja ympäristölautakunnan päätös saatettava voimaan.

Maa-aineslaki 3 § 1 momentti ja 6 § 1 momentti
Ks. myös KHO 2015:128.

Verotusasiat

KHO:2015:114

Arvonlisävero – Palvelun myyntimaa – Kiinteistöön kohdistuva palvelu – Ostokohteen legal due diligence -palvelu – Venäläinen kiinteistöyhtiö

A Oy, joka harjoitti kulutustavara-kauppaa, oli suunnitellensa kauppapaikkakiinteistöjen ostamista Venäjältä ostanut niin sanottuja legal due diligence -palveluja Venäjällä sijaitsevien ei-keskinäisten kiinteistöyhtiöiden hankintaan liittyvien riskien selvittämiseksi. Palvelut käsittivät muun muassa kiinteistöyhtiölle kuuluvan tontin vuokra- tai omistusoikeuden laadun ja pätevyyden varmistamisen, kiinteistöyhtiön taloudellisen tilan selvittämisen sekä hankintaan liittyvien riskien kartoituksen. Kaupan toteutuessa venäläiset kiinteistöyhtiöt oli hankittu A Oy:n tytäryhtiön B Oy:n omistukseen. A Oy oli veloittanut due diligence -palveluista aiheutuneet kulut edelleen B Oy:ltä, joka ei harjoittanut arvonlisäverollista liiketoimintaa.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko A Oy:n ollut suoritettava arvon-

lisäveroa A Oy:n B Oy:ltä edelleen-veloittamista legal due diligence -palveluista. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että palvelut olivat arvonlisäverolain 65 §:ssä (1486/1994, nykyisin 67 §:n 1 momentti) tarkoitettuja kiinteistöön kohdistuvia palveluja, jotka mainitun säännöksen mukaan katsotaan myydiksi Suomessa, jos kiinteistö sijaitsee täällä. Kun nyt kysymyksessä olevat kiinteistöt sijaitsivat Venäjällä, A Oy:n ei ollut suoritettava arvonlisäveroa veloituksistaan B Oy:ltä. A Oy:n valitus hyväksyttiin ja hallinto-oikeuden päätös sekä Verohallinnon toimittamat maksuunpanot kumottiin.

Maksuunpanopäätökset tilikaudelta 1.1.–31.12.2008 ja 1.1.–31.12.2009.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 28 § 1 momentti ja 65 § (1486/1994, nykyisin 67 § 1 momentti)
Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta ja 45 artikla (nykyisin 47 artikla)

KHO:2015:120

Henkilökohtaisen tulon verotus – Ulkomaantyötulo – Kuuden kuukauden sääntö – Ulkomaantyöskentelyn keskeytyminen – Työskentelyvaltion vaihtaminen

Verovelvollinen oli työskennellyt kolmessa eri valtiossa, joiden kanssa Suomella ei ollut verosopimusta, peräkkäin siten, että ulkomailla työskentely oli kestänyt yhteensä yli kuusi kuukautta. Verovelvollinen oli työskentelyvaltioiden vaihtamisen yhteydessä oleskellut muun muassa Suomessa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelyn yhtäjaksoisuutta arvioitaessa ei ollut merkitystä sillä seikalla, että verovelvollinen ei palannut Suomessa oleskelun jälkeen samaan työskentelyvaltioon kuin missä hän oli työskennellyt ennen Suomeen tuloaan. Verovuodet 2009 ja 2010.

Tuloverolaki 77 § 1 momentti ja 3 momentti

KHO:2015:121

Henkilökohtaisen tulon verotus – Työasuntovähennys – Asun-

non ja työpaikan väliset matkakulut – Viikonloppumatka – Vakituinen asunto – Työasunto – Väestötietojärjestelmän merkintä – Kotikunta

Verovelvollinen oli vuokrannut työskentelypaikkakunnaltaan asunnon, jonka osoitteen hän oli ilmoittanut väestötietojärjestelmään vakinaiseksi osoitteekseen. Verovelvollisen aviopuoliso asui toisella paikkakunnalla, jossa puoliso omistivat yhdessä asunnon. Kun otettiin huomioon verovelvollisen esittämä selvitys syistä, joiden vuoksi hän oli ilmoittanut väestötietojärjestelmään asuvansa vakinaisesti työskentelypaikkakunnalla, korkein hallinto-oikeus katsoi, että verovelvollisen tuloverolain 93 §:n 1 momentissa tarkoitettuna asuntona ja tuloverolain 95 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna vakituksena asuntona oli pidettävä väestötietojärjestelmän merkinnästä huolimatta verovelvollisen vaatimuksen mukaisesti asuntoa, jossa myös hänen aviopuolisonsa asui. Työskentelypaikkakunnalla oleva asunto oli työasunto, jonka perusteella verovelvollisella oli oikeus työasuntovähennykseen. Verovelvollisella oli oikeus vähentää työskentelypaikkakunnan ja puolison kanssa yhteisen asuinpaikkakunnan välisten viikonloppumatkojen kustannukset verotuksessa. Ennakkoperintä 2014.

Tuloverolaki 93 § 1 momentti ja 95 a § 1 momentti

KHO:2015:122

Ennakkoperintä – Ennakkopidätyks – Matkustamiskustannusten korvaus – Erityinen työnteke-mispaikka – Viikonloppumatka – Työkomennus – Majoitus

Louhintatoimintaa harjoittaneen yhtiön työkomennuksille lähetetyt työntekijät oli majoitettu loughosten lähettyville sattumanvaraisesti joko yhtiön omistamiin yhteismajoitustiloihin tai ulkopuolisilta hankittuihin tiloihin. Yhtiön harjoittama luvanvarainen louhintatoiminta ei ollut sallittua viikonloppuisin, ja toiminta loughoksilla oli keskeytetty aina viikonlopuiksi. Yhtiö oli maksanut työntekijöille kilometrikorvauksia viikonloppun kotimatkoista majoitusmuodosta riippumatta. Työntekijöiden kanssa tehtyjen komennustösopimus-

ten mukaan työnantaja korvasi yhden edestakaisen matkan viikossa. Päivärahoja oli sovittu maksettaviksi vain työpäiviltä.

Verohallinto oli verotarkastuksen johdosta tekemissään maksuunpanopäätöksissä katsonut niiden työntekijöiden osalta, jotka olivat majoittuneet yhtiön omistamissa tiloissa, että työkomennus oli jatkunut viikonloppun yli, koska majoitustilat olivat olleet heidän käytettävissään myös viikonloppuisin. Yhtiö ei siten voinut maksaa verovapaita kilometrikorvauksia viikonloppun kotimatkoista näille työntekijöille.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että yhtiö oli maksanut työntekijöille päivärahaa komennustyöosapimusten mukaisesti työpäiviltä, mutta ei viikonloppuilta. Kun lisäksi otettiin huomioon olosuhteet kokonaisuudessaan, yhtiön ei voitu katsoa järjestäneen majoitusta työntekijöille viikonlopuiksi sillä perusteella, että työntekijät olivat majoittuneet työpäivinä työnantajan omistamissa tiloissa ja että työntekijät olivat periaatteessa voineet käyttää samoja tiloja myös viikonloppuisin. Työkomennusten ei siten voitu katsoa jatkuneen vastoin työnantajan ja työntekijöiden omaa käsitystä viikonloppujen yli. Kun viikonloppumatkoja erityisen työnteke-mispaikan ja asunnon välillä ei ollut tehty työkomennusten kestäessä, maksuunpanojen toimittamiselle ei ollut esitetty perustetta.

Verovuodet 2007–2010.

Tuloverolaki 71 § 1 momentti ja 72 § 4 momentti

KHO:2015:125

Tuloverotus – Yleishyödyllinen yhteisö – Tukiyhdistys – Apurahojen jakaminen

Säätiön tarkoituksena oli tukea toimenpiteitä, joilla pyritään kehittämään nuorisoa taloudellisesti, sivistyksellisesti ja sosiaalisesti maaseudulla ja asutuskeskuksissa. Sääntöjensä mukaan säätiö on tukenut taloudellisesti poliittisen puolueen valtakunnallisen nuorisojärjestön toimintaa ja tukenut lisäksi vuosittain yksityishenkilöitä ja yhdistyksiä jakamalla opinto- ja muita apurahoja. Säätiö on suunnitellut jakavansa jatkossa apurahoihin käytävistä varoista vaihtoehtoisesti joko kaiken nuorisojärjes-

tölle tai toisena vaihtoehtona kaksi kolmasosaa nuorisojärjestölle ja yhden kolmasosan muille yksityishenkilöille ja yhteisöille. Hake-
muksen mukaan säätiöllä on noin kolmen miljoonan euron arvoinen rahastosalkku, jolla se rahoittaa toimintaansa, eikä säätiö harjoita liiketoimintaa. Säätiötä pidettiin tuloverotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä, vaikka säätiö jakaisi kaikki apurahoihin varatut varat nuorisojärjestön tukemiseen. Verohallinnon ennakkoratkaisu tuloverotuksissa verovuosilta 2013 ja 2014.

Tuloverolaki 22 §

➔ KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2015-46

Kulutusluotto – Tunnistusväline – Oikeudeton käyttö

A oli säilyttänyt verkkopankin käyttäjätunnusta ja avainlukulista samassa paikassa kotonaan siten, että hänen aviopuolisonsa B oli tiennyt niiden säilytyspaikan, ja B:llä oli myös ollut niihin pääsy. B oli A:n tietämättä ottanut A:n nimissä kulutusluoton käyttämällä A:n verkkopankkitunnuksia. Kysymys siitä, oliko A vastuussa tunnustusvälineen oikeudettomasta käytöstä ja oliko hän velvollinen suorittamaan maksamatta jääneen kulutusluoton velkojalle.

VL:2015-47

Menettämisseuraamus – Rikoksentekovälineen menettäminen

Kysymys tietokonetta ja tietokoneen ulkoista kovalevyä koskevasta menettämisseuraamuksesta törkeää sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämistä ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapitoa koskevassa asiassa.

VL:2015-48

Törkeä pahoinpitely Tahallisuus

Kysymys näytön arvioinnista ja tahallisuudesta törkeää pahoinpitelyä koskevassa asiassa.

VL:2015-49

Konkurssi – Takaisinsaanti konkurssipesään Factoring

Pankin ja asiakasyhtiö A:n välisen factoringsopimuksen mukaan pankille siirretyt A:n laskusaatavat olivat vakuutena kaikista A:n veloista pankille. Ennen A:n konkurssiin asettamista vakuuden määrä kasvoi takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuna kriittisenä aikana. Kysymys siitä, oliko pankin palautettava A:n konkurssipesään vakuuden määrän kasvua vastaava rahamäärä.

VL:2015-50

Työsopimus – Työpalkka – Sopimusehdon mitättömyys Työehtosopimus

Työehtosopimuksen palkkaustapoja koskeneen ehdon mukaan palkkaus voitiin järjestää kaikilla mahdollisilla tavoilla edellyttäen, että työntekijän palkka ei palkkaustavasta johtuen jäänyt pienemmäksi kuin palkka olisi työehtosopimuksen mukaisesti aikapalkalla työskenneltäessä ja ottaen huomioon todellisuudessa tehdyn työajan perusteella määräytyvät lisät. Sovittuun, tietyllä perusteella määräytyvään palkkaan ei kuitenkaan voitu sisällyttää ylityö- tai sunnuntaityökorvauksia. Vuosityöajan lyhentämistä koskeneen saman työehtosopimuksen ehdon mukaan työntekijöillä oli oikeus työajan lyhennysvapaisiin. Työehtosopimuksessa oli edelleen ehto siitä, miten ansionmenetys korvattiin työajan lyhennyksen ajalta. Kysymys siitä, oliko työ sopimuksessa voitu pätevästi sopia, että sovittuun tuntipalkkaan sisältyi korvaus työajan lyhennysvapaista.

VL:2015-51

Puolustaja – Puolustajan palkkio

Kysymys puolustajan palkkion määräämisestä.

VL:2015-52

Veropetos – Törkeä veropetos

Rakennustöitä tehnyt henkilö oli tehnyt urakkasopimuksia osakeyhtiön nimissä ja sopinut töidensä laskuttamisesta yhtiön toimesta. Suoritusten tultua osakeyh-

tiön tilille varat oli nostettu ja pääosin tilitetty urakoita tehneelle henkilölle. Osa varoista oli jäänyt osakeyhtiön toiminnasta vastanneelle henkilölle palkkiona. Syytteen mukaan sanottuun menettelyyn osallistuneet olivat syyllistyneet yhtiön verotuksessa tehtyyn veropetokseen, jossa oli laiminlyöty toimittaa ennakonpidätyksiä ja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksuja yhtiön maksamista palkoista sekä laiminlyöty ilmoittaa yhtiön saamia suorituksia arvonlisäverotuksessa yhtiön myyntinä. Kysymys siitä, olivatko vastaajat syyllistyneet syytteessä tarkoitettuun veropetokseen.

VL:2015-53

Ammattitauti Tapaturmakorvaus – Syy-yhteys

Kysymys yskän syy-yhteydestä työperäiseen endotoksiinialtistukseen tai mainitusta altistuksesta johtuneeseen ammattitautiaan.

VL:2015-54

Tapaturmakorvaus – Syy-yhteys

Vakuutusyhtiö oli korvannut vakuutetulle työmatkalla 5.8.2011 sattuneen tapaturman johdosta aiheutuneesta aivotärähdyksestä ansionmenetystä 26.10.2011 saakka ja sairaanhoitokuluja 16.11.2011 saakka. Kysymys tämän jälkeenkin jatkuneiden oireiden syy-yhteydestä tapaturmaan.

VL:2015-55

Oikeudenkäyntiasiamies – Kel- poisuus – Lupa oikeudenkäynti- avustajana toimimiseen

Huomattavasti velkaantuneen hakijan hakemus saada toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana oli hylätty velkaantumisen esitetty selvitys kokonaisuudessaan huomioon ottaen ja hänen katsottiin olevan ilmeisen sopimaton oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään. Kysymys luvan myöntämisen edellytyksistä.

VL:2015-56

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpi- tely Rikokseen osallisuus – Yllytys

Syyttäjä oli vaatinut rangaistusta kahdesta törkeästä pahoinpitelystä

henkilölle, joka ei ollut lääkäri ja joka oli ympärileikannut kaksi alakäistä poikalasta, sekä yllytyksestä törkeään pahoinpitelyyn poiki- en vanhemmille, joiden pyynnöstä ympärileikkaukset oli suoritettu. Kysymys menettelyjen rangaista- vuudesta.

VL:2015-57

Huoneenvuokra – Asuinhuoneis- ton vuokraus Irtisanomisilmoitus

Vuokranantaja oli irtisanonut asuinhuoneiston vuokrasuhteen irtisanomisilmoituksella, jossa oli mainittu irtisanomisajan pituus ja laskemistapa, jonka mukaan vuok- rasuhteen päättymispäivä määräy- tyi. Kysymys siitä, täyttikö irtisa- nomisilmoitus asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain 54 §:n 1 momentin vaatimukset, kun sii- nä ei ollut mainittu vuokrasuhteen päättymisen päivämäärää.

VL:2015-58

Rakennusurakka Vahingonkorvaus

Kysymys rakentajan takuuajan päättymisen jälkeisen virhevas- tuun edellytyksenä olevan törkeän tuottamuksen tai sovitun laadun- varmistustoimenpiteen olennaisen laiminlyönnin täyttymisen arvi- oinnista.

VL:2015-59

Avoliitto – Omaisuuden ositus – Osituksen moite

Puolisoiden yhteisessä käytössä ollut kesämökki oli hankittu yksin miehen nimiin. Puolisot olivat osallistuneet yhdessä kiinteistön hankkimiseen ja rahoittamiseen. Vaimo oli miehen kesämökin han- kintaa varten ottaman lainan ta- kaaja, ja varainsiirtovero oli mak- settu puoliksi. Kysymys siitä, oliko puolisoilla ollut hankintahetkellä tarkoitus hankkia kesämökki yhe- teiseen omistukseen ja voitiinko nimiperiaatteesta tästä syystä poi- keta.

VL:2015-60

Ulosottokaari – Ulosottovalitus – Valitusoikeus

Konkurssi – Konkurssihallinto Muutoksenhaku

Kysymys konkurssivelallisen oi- keudesta hakea muutosta ulosotto- miehen päätökseen, jolla kiinteistö oli myyty vapaassa myynnissä, kun ulosoton hakijana oleva kiin- teistöpannivelkoja ja konkurssiipe- sä olivat hyväksyneet myyntita- van.

VL:2015-61

Huumausaineen käyttörikos Kurinpitorangaistus Ne bis in idem Ennakkopäätösvalitus

Vankeusvanki A:lle oli määrätty 19.6.2014 huumausaineen käyttöri- koksesta kurinpitorangaistuksena yksinäisyysrangaistus A:n pidet- tyä vankilassa hallussaan vähäisen määrän huumausaineita. Syyttäjä vaati 29.10.2014 vireille tullessa rikosasiassa A:lle rangaistusta ky- seisten aineiden osalta huumausai- neen käyttörikoksesta. Kysymys siitä, estikö A:lle määrätty kurinpi- torangaistus syytteen tutkimisen.

VL:2015-62

Rangaistuksen määrääminen – Vapaudenmenetyksen vähentä- minen

Vastaaja oli tuomittu ehdolliseen vankeuteen, sen ohessa yhdyskun- tapalveluun ja määrätty valvon- taan niistä teoista, joiden johdosta hän oli ollut vapautensa menettä- neenä. Kysymys siitä, tuliko va- paudenmenetys vähentää ehdolli- sesta vankeudesta vai sen ohessa tuomitusta yhdyskuntapalvelusta.

VL:2015-63

Tasa-arvo – Raskaudesta johtuva syrjintä

R oli palannut työhön perheva- paalta 1.9.2008. R:n toinen lapsi oli syntynyt ennen laskettua aikaa si- ten, että R oli jäänyt uudelleen äi- tiysvapaalle 18.12.2008. R:ään so- velletun työehtosopimuksen mu- kaan uusi palkallinen vapaajakso seuraavan lapsen johdosta edellyt- tää kuuden kuukauden työssäolo- jakson täyttymistä perhevapaajak- sojen välillä. R:lle ei maksettu toi- sen äitiysloman aikana palkkaa. Kysymys siitä, oliko työnantajan

menettelyä pidettävä naisten ja miesten tasa-arvosta annetussa laissa kiellettyinä syrjintänä.

VL:2015-64

Huumausainerikos – Huumaus- ainerikoksen valmistelu Rangaistuksen määrääminen

Vastaaja oli viljellyt Psilosybe-sie- niä hänen maahantuomillaan kas- vatusalustoilla ja saanut niistä sa- toa, joka oli kuivattuna painanut 300 grammaa. Hän oli lisäksi toi- sella kerralla tuonut maahan kas- vatusalustoja, jotka oli tullin toi- mesta takavarikoitu. Kysymys Psi- losybe-sienten vaarallisuudesta huumausaineena sekä rangaistuk- sen määräämisestä.

VL:2015-65

Metsästysrikos – Törkeä metsäs- tysrikos Tahallisuus Tuottamus – Törkeä tuottamus

Vastaajat olivat olleet koirien kans- sa metsästävässä. Toinen koirista oli tuolloin haukkunut erästä paik- kaa maastossa. Vastaajat olivat yk- sitoista päivää myöhemmin palan- neet koirien kanssa samaan maas- toon ja menneet tarkastamaan koi- ran aiemmin haukkuman paikan. Paikalla oli ollut karhunpesä ja pe- sästä herännyt karhu oli käynyt vastaajien päälle. Vastaajat olivat tappaneet karhun ampumalla. Ky- symys törkeän metsästysrikoksen tunnusmerkistön täyttymisestä.

VL:2015-66

Kunnianloukkaus – Törkeä kun- nianloukkaus

Kysymys siitä, onko kuolleista henkilöistä valheellisia tietoja tai vihjauksia esittänyt vastaaja me- nettelyllään syyllistynyt törkeään kunnianloukkaukseen.

VL:2015-67

Avoliitto – Omaisuuden ositus – Osituksen moite

Kysymys siitä, onko toisen puoli- son vapaaehtoiseen eläkevakuu- tukseen liittyvät veroseuraamuk- set otettava huomioon määritettä- essä eläkevakuutuksen arvoa avio- eroon perustuvassa osituksessa.